

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24:MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 23, som uppgår till ca 24 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	6
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden	9
Statens budget inom utgiftsområde 23	15
Särskilda yttranden	36
1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S).....	36
2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)	38
3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)	42
4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)	46
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	54
Propositionen	54
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	54
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	56
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2024

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och avslår motionerna

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 25,
2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 61,
2023/24:2331 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),
2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 1,
2023/24:2670 av Emma Nohrén m.fl. (MP) och
2023/24:2730 av Daniel Bäckström m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

Stockholm den 7 december 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP)*, Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S)*, Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S)*, Tomas Kronståhl (S)*, Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S)*, Kajsa Fredholm (V)*, Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Johanna Hornberger (M), Sofia Skönnbrink (S)*, Daniel Bäckström (C)* och Anna af Sillén (M).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2023/24:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2024 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 23 973 181 000 kronor (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47).

I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 23 behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Propositionen

Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15: MJU2, rskr. 2014/15:88).

Inom utgiftsområdet finns även mål som riksdagen har beslutat om för en sammanhållen landsbygdspolitik, en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, skogspolitiken samt de samiska näringarna. Viktiga mål för utgiftsområdet är även målen inom miljömålssystemet, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18: NU19, rskr. 2017/18:360). Det övergripande målet är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden – Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både den konventionella och den ekologiska, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande: Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande: Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Delmålet för det strategiska området Kunskap och innovation är att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och

innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Riksdagen har beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning (se utg.omr. 6 Försvar och samhällets krisberedskap, avsnitt 5.1.3).

För skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål – ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Inriktningen på målet om skogsproduktion ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2000/01:1 utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01:MJU2, rskr. 2000/01:86).

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisar regeringen resultat för resultatområdena En sammanhållen landsbygdspolitik, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna. För området Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen görs resultatredovisningen i förhållande till det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning (se utg.omr. 6 avsnitt 5.1.3).

Utskottets bedömning

Utskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2024 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Utskottet anser bl.a. följande:

Utskottet välkomnar att regeringen aviserar att den kommer att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Utskottet betonar att denna dialog är viktig för att resultatredovisningen ska fortsätta att utvecklas.

Utskottet vidhåller att det finns utrymme för att utveckla och förbättra resultatredovisningen ytterligare. Kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat kan förbättras, och resultatredovisningen bör enligt utskottet så långt det går koncentreras till att redovisa och analysera resultaten av och effektiviteten i insatserna, dvs. inte en redovisning av insatserna i sig.

Utskottet vill återigen betona vikten av att regeringen utökar sin redovisning med konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn. I den mån detta inte är möjligt är det önskvärt att regeringen hänvisar till de andra områden i budgeten där sådana uppgifter kan finnas.

Utskottet har flera gånger tidigare poängterat att det är en brist att regeringen i sin bedömning av måluppfyllelsen refererar till de olika indikatorerna i allt för låg utsträckning, inte minst när det gäller de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. Utskottet noterar att regeringen i år i något högre utsträckning än tidigare refererar till indikatorerna i sin bedömning. Utskottet ser positivt på detta och ser fram mot att regeringen fortsätter att utveckla sin bedömning av måluppfyllelsen i denna riktning.

Regeringen anger även i år att de utvalda indikatorerna och bedömningsgrunderna inte täcker alla verksamheter inom utgiftsområdet, men att de trots det bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet. Utskottet vill återigen framhålla att det är olyckligt att indikatorer och bedömningsgrunder saknas för vissa verksamheter. Utskottet vidhåller att det är viktigt att regeringen tydligt anger skälen till att indikatorer saknas för ett område. I förra årets resultatredovisning efterfrågade utskottet indikatorer och bedömningsgrunder för arbetet med att förenkla för företagen i livsmedelskedjan. Utskottet välkomnar att regeringen i årets resultatredovisning har tagit fram en indikator om detta.

Utskottet har tidigare anfört att det är önskvärt att regeringen i högre utsträckning redovisar statistik som täcker tioåriga tidsserier. Utskottet noterar att regeringen i årets, och även förra årets resultatredovisning anger att tioåriga tidsserier har redovisats i tabeller och diagram när det finns tillräckligt underlag. Utskottet ser positivt på detta och vill framhålla vikten av att riksdagen kan följa resultatens utveckling över tid.

I förra årets resultatredovisning togs ett nytt område upp: Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen. Riksdagen har beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar. Målet redovisas inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmågan att upprätthålla en nödvändig försörjning. Av resultatredovisningen framgår att flera insatser görs på detta område. För att utskottet ska kunna följa utvecklingen av resultatet av detta arbete, i förhållande till den del av det riksdagsbundna målet som behandlas

inom utgiftsområde 23, bör regeringen ta fram relevanta indikatorer och bedömningsgrunder.

När det gäller det strategiska området Regler och villkor välkomnar utskottet att länsstyrelserna även detta år nådde sin målsättning att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller, men noterar att det samtidigt kvarstår stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Utskottet noterar även de utmaningar i kontrollverksamheten som länsstyrelserna har pekat på i sina årsredovisningar för 2022. Utskottet vill återigen framhålla vikten av att regeringen arbetar vidare och vidtar åtgärder för att skapa förutsättningar för en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

När det gäller indikatorer inom det strategiska området Konsument och marknad ser utskottet positivt på det uppdrag som Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten fick 2021 om att ta fram förslag till nationella mål och indikatorer för att ge arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige en tydlig inriktning.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation vidhåller utskottet att det vore av vikt om regeringen kunde redovisa utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen.

Utskottet har under ett flertal år framfört att det vore värdefullt om antalet aktiva forskarstudenter nämndes i informationen om SLU:s forskningsverksamhet. Även om det förhåller sig så att valet av indikatorer på detta område samordnas med redovisningen för övrig utbildning och forskning vid universitet och högskolor (utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning) bör en analys av läget i detta avseende kunna göras när det gäller SLU:s forskningsverksamhet.

Slutligen välkomnar utskottet att efterfrågade uppgifter har redovisats om hur arbetet fortskrider när det gäller utbildningen av veterinärer och djurskötare. Utskottet noterar att utökningen av utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare har fortsatt enligt plan och att antalet platser successivt ska öka ytterligare kommande år i enlighet med riksdagsbeslutet om att tillföra medel för detta (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22: MJU2, rskr. 2021/22:99).

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen för 2024 redovisar regeringen när det gäller utgiftsområde 23 hur den har behandlat fyra tillkännagivanden som har föreslagits av miljö- och jordbruksutskottet.

Tillkännagivande om förenklings i administrationen av stöd till föreningslivet på landsbygden

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om förenklings i administrationen av stöd till föreningslivet på landsbygden (bet. 2017/18:MJU18 punkt 12, rskr. 2017/18:237). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör se över hur reglerna för stöd till föreningslivet kan förenklas och onödig byråkrati tas bort för att främja föreningslivet på landsbygden. Riksdagen påpekar även att det är viktigt med nödvändig finansiering (bet. 2017/18:MJU18 s. 39). I budgetpropositionen lyfter regeringen fram att många av föreningslivets insatser på landsbygden har skett inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram 2014–2022 där det har pågått ett kontinuerligt förenklingsarbete under hela programperioden. Regeringen gav i november 2020 Statens jordbruksverk ett uppdrag att utarbeta förslag till åtgärder i den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) åren 2023–2027 (N2020/02625). I uppdraget ingick att redovisa administrativa kostnader och konsekvenser för stödmottagare och vilka överväganden som gjorts för att åstadkomma förenklings. Statens jordbruksverk redovisade uppdraget i huvudsak i december 2021.

Den 16 december 2021 fattade regeringen beslut om en strategisk plan för genomförandet av GJP för åren 2023–2027 som då även lämnades över till Europeiska kommissionen. Den 31 mars 2022 tog Sverige emot kommissionens observationsbrev med 262 synpunkter gällande den strategiska planen, vilket resulterade i justeringar i fråga om vissa åtgärder. Regeringen beslutade den 22 september 2022 om en reviderad strategisk plan för genomförandet av GJP för åren 2023–2027 (N2022/01849).

Totalt omfattar den strategiska planen drygt 60 miljarder kronor, där en del (45 miljarder kronor) utgör medel från EU och en del (15 miljarder kronor) är nationell medfinansiering. Utöver dessa medel satsas ca 4,3 miljarder kronor på nationella insatser för jordbruket, miljön och utvecklingen i Sveriges landsbygder under samma period. Kommissionen godkände den strategiska planen den 28 oktober 2022 (N2022/01849).

Ett övergripande syfte med reformen har varit att få ett enklare och effektivare stödsystem, både för företag och administrerande myndigheter. Den sammanhållna landsbygdspolitiken effektiviseras genom att stöd för landsbygdenas utveckling i större utsträckning kommer att hanteras utanför GJP. De åtgärder för att utveckla Sveriges landsbygder som fortfarande finansieras inom GJP koncentreras fr.o.m. 2023 till metoden Leader där privat, ideell och offentlig sektor arbetar tillsammans för att bidra till lokal utveckling. En annan förenklings inom GJP för föreningslivet på landsbygden är att Leader fr.o.m. 2023 finansieras genom enbart en fond, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), i stället för genom fyra olika fonder (EJFLU, Europeiska havs- och fiskerifonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden). Förändringen förväntas bidra till förenklings för alla som berörs av Leader, inte bara föreningar på landsbygden.

Regeringen har också vidtagit en rad åtgärder i styrningen av Statens jordbruksverk som syftar till att minska administrationen, korta handläggningstiderna och effektivisera myndigheten. I det arbetet har bl.a. Ekonomistyrningsverket, Statskontoret och Myndigheten för digital förvaltning bidragit. Regeringen har även beslutat om flera åtgärder som har betydelse för civilsamhällets arbete med att engagera en mångfald av människor och förmåga att bidra till hållbar utveckling på landsbygderna. Bland annat gäller det beslut om verksamhetsbidrag till Riksorganisationen Hela Sverige ska leva och Skärgårdarnas Riksförbund. Organisationerna är värdefulla krafter när det gäller att samla och mobilisera det civila samhällets aktörer på såväl nationell som regional och lokal nivå, och de bidrar till möjligheterna att bo, verka och leva i alla delar av landet.

Regeringen har även gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ett uppdrag att redovisa hur myndigheten bidragit till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken, med särskilt fokus på hur myndigheten tar hänsyn till skilda förutsättningar för unga och civilsamhälle i olika delar av landet. Utgångspunkter för redovisningen är skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) samt propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179. bet. 2017/18:NU19, rksr. 2017/18:359).

Utöver riktade åtgärder till föreningslivet på landsbygden har regeringen genomfört åtgärder för att förenkla för det civila samhället i stort. Detta har skett genom att bl.a. i regleringsbrev för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor för åren 2020, 2021 och 2022 ange att myndigheten ska särskilt prioritera att stärka kunskapsutvecklingen, erfarenhetsutbyte och samordning i sitt nätverk av myndigheter till gagn för civila samhället, inklusive ett utvecklat förenklingsarbete och förtydligt informationsarbete inom relevanta myndigheter. Regeringen bedömer att de redovisade åtgärderna tillgodoser riksdagens tillkännagivande och anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Tillkännagivande om Sveriges deltagande i regionala samarbetsorgan och Internationella havsforskningsrådet

Av riksdagens tillkännagivande om Sveriges deltagande i regionala samarbetsorgan och i Internationella havsforskningsrådet (Ices) (bet. 2021/22: MJU6 punkt 3, rskr. 2021/22:61) följer att Sverige i det regionala samarbetet inom den gemensamma fiskeripolitiken, inom Baltfish för fisket i Östersjön och Scheveningen för fisket i Västerhavet, och inom de regionala rådgivande nämnderna samt inom organisationen för genomförande av Helsingforskonventionen om skydd av Östersjön (Helcom) ska vara pådrivande för att den vetenskapliga rådgivningen från Ices säkerställer en ekosystembaserad förvaltning i Östersjön och Nordsjön. Dessutom ska

regeringen se till att Sverige aktivt förvaltar sitt medlemskap i Ices genom att ta till vara möjligheten att begära underlag från Ices, både via kommissionen och direkt som enskild medlemsstat eller tillsammans med andra medlemsstater (bet. 2021/22:MJU6 s. 36). I budgetpropositionen konstaterar regeringen att i Ices drygt 200 arbetsgrupper deltar i dagsläget ca 160 svenska experter. Sverige har även en delegat och flera alternerande delegater i Ices vetenskapliga kommitté (SCICOM) respektive i Ices rådgivande kommitté (ACOM). Havs- och vattenmyndigheten samordnar löpande det administrativa arbetet med nomineringsförslag till Ices arbetsgrupper. Detta görs i samarbete med relevanta myndigheter, organisationer och lärosäten. Företrädare för Regeringskansliet sitter i Ices råd och har mandatet att nominera svenska experter till Ices arbetsgrupper. Havs- och vattenmyndigheten och Regeringskansliet har en öppen inställning till att experter deltar i Ices arbetsgrupper vilket bidrar till brett deltagande från olika universitet och lärosäten även i arbetsgrupper som rör den marina miljön, vattenbruk och socioekonomi.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Havs- och vattenmyndigheten och Havsmiljöinstitutet har under 2023 etablerat en process för hur medel från det nationella forskningsprogrammet för hav och vatten kan tilldelas svenska forskare för ytterligare deltagande i Ices. Den data som ligger till grund för Ices rådgivning samlas in av Ices medlemsländer. För medlemsstater i EU sker detta huvudsakligen inom ramen för det arbete som bedrivs i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1004 av den 17 maj 2017 om upprättande av en unionsram för insamling, förvaltning och användning av data inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskaplig rådgivning rörande den gemensamma fiskeripolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 199/2008. För EU:s datainsamling finns sex regionala koordineringsgrupper som syftar till att samordna berörda medlemsstater. Sverige deltar i gruppen för Östersjön, för Nordatlanten och Nordsjön samt för ekonomiska frågor. Utöver experter från Havs- och vattenmyndigheten deltar även experter från Statens jordbruksverk och Sveriges lantbruksuniversitet i vissa av de regionala koordineringsgrupperna.

Regeringens bedömning är att Sverige redan i dag har en ledande roll och ett stort engagemang inom Ices och arbete pågår för att ytterligare öka Sveriges deltagande i organisationen med kompetens inom flera vetenskapsområden som rör mänsklig påverkan på den marina miljön utöver fiske. Sverige deltar även aktivt i det regionala samarbetet i Baltfish och Scheveningen där regeringen betonar vikten av att det finns tillfredsställande vetenskapliga underlag för att grupperna ska kunna lägga fram gemensamma rekommendationer till Europeiska kommissionen.

Eftersom den gemensamma fiskeripolitiken omfattas av EU:s exklusiva kompetens utgör Europeiska kommissionen en viktig beställare av återkommande rådgivning om hållbart nyttjande av fiskbestånden i Nordostatlanten och Östersjön. En majoritet av fiskbestånden i EU:s vatten delas med tredjeländer som också är medlemmar i Ices varför dessa länder

gemensamt samordnar förfrågningar till Ices om vetenskapliga råd. Regeringen har genom att delta i dessa konsultationer aktivt bidragit till förfrågningar om vetenskaplig rådgivning för bestånd av intresse för Sverige. Detta har t.ex. varit fallet när det gäller förvaltningsstrategi för räka och för en förfrågan från EU om förvaltning av Nordsjösill och behoven av att även beakta vårlekande sill från Östersjön i denna förvaltning. Ett annat exempel är en förfrågan från EU till Ices om strömming i centrala Östersjön och i Rigabukten när det gäller ålders- och storlekssammansättning och orsaker till bristen på stor strömming som observerats. Denna förfrågan tillkom genom ett uttalande på rådsmötet i oktober 2022 som initierats av den svenska regeringen.

När det gäller deltagande i de regionala rådgivande nämnderna är EU:s medlemsstater endast observatörer. Representanter i nämnderna är intresseorganisationer som företräder såväl fiskerinäringen, miljöorganisationer som andra intressen inom fiskeripolitiken. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Tillkännagivande om fiskets betydelse för att genomföra livsmedelsstrategin

Riksdagen har även riktat ett tillkännagivande till regeringen om fiskets betydelse för att genomföra den svenska livsmedelsstrategin (bet. 2021/22: MJU17 punkt 13, rskr. 2021/22:189). Av tillkännagivandet följer att det regionala, lokala och småskaliga fisket, inklusive insjöfisket, bör få en mer framträdande roll när det gäller att genomföra livsmedelsstrategin och att regeringen behöver ta ett tydligare grepp om fiskets hela förädlingskedja och inte bara fokusera på primärproduktionen (bet. 2021/22: MJU17 s. 51). I budgetpropositionen anger regeringen att den har fortsatt att besluta om en årlig redovisning 2021–2026 av arbetet med strategin för framtidens fiske och vattenbruk och tillhörande handlingsplaner.

På regeringens uppdrag presenterade Havs- och vattenmyndigheten (HaV) en gemensam strategi för framtidens fiske och vattenbruk i juni 2021. Strategin och planerna kommer, med ett långsiktigt perspektiv, att bidra till en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja för fiskeriprodukter i enlighet med bl.a. målen i livsmedelsstrategin. Särskild betydelse läggs vid det regionala, lokala och småskaliga fiskets betydelse för att genomföra livsmedelsstrategin. Utöver detta ska HaV enligt myndighetens regleringsbrev för 2023 särskilt belysa det småskaliga kustnära fisket och myndighetens bidrag till riksdagens beslutade mål för livsmedelsstrategin. Även i HaV:s uppdrag om att genomföra åtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur, ska hänsyn tas till det småskaliga fisket, fiske av lokal eller regional betydelse och fiske för direkt användning som livsmedel. Uppdraget avrapporteras årligen i april med slutredovisning 2027. HaV har också i uppdrag att utreda hur licensprövningar

och beståndsuppskattningar kan utvecklas för att möjliggöra nyetablering av konkurrenskraftigt småskaligt fiske i våra insjöar och längs våra kuster. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2023.

Inom ramen för livsmedelsstrategin redovisade Jordbruksverket den 30 mars 2023 en rapport där de sammanställt kunskap om och analyserat fiskberedningen i Sverige utifrån svensk mottagningskapacitet och produktion. I uppdraget ingick att efter dialog med berörda näringar identifiera eventuella hinder och utvecklingsbehov för att en större del av de svenska fiskerimöjligheterna ska kunna landas och beredas i Sverige i syfte att uppnå livsmedelsstrategins huvudsakliga målsättning om en ökad livsmedelsproduktion i Sverige. Jordbruksverket har därutöver återrapporterat ytterligare tre insatser inom ramen för livsmedelsstrategin som omfattar en färdplan för att säkerställa råvarubehovet för surströmmingsindustrin, Chalmers arbete med att utveckla produkter, processer och teknik för pelagisk fisk samt en metod för uppföljning av svensk sjömatkonsumtion. Tillsammans syftar åtgärderna till att öka den nationella livsmedelsproduktionen av fiskeriprodukter, stärka beredskapen och bidra till en växande bioekonomi. Arbetet utgår ifrån en helhetssyn som medfört att fiskerinäringarna fått en mer framträdande roll när den svenska livsmedelsstrategin genomförs med insatser som bidrar till att företagen ska kunna växa längs hela den blå värdekedjan, från fisket, vattenbruket, till beredningsindustrin samt samtliga förädlingssteg till marknad och konsument. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Tillkännagivande om svensk livsmedelsproduktion

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för produktion och konsumtion kopplade till specifika produktionsformer (bet. 2016/17: MJU23 punkt 37, rskr. 2016/17:338). anger regeringen att den dåvarande regeringen i budgetpropositionen för 2018 presenterade mål för ekologisk produktion och offentlig konsumtion till 2030 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23). Regeringen anser inte att det finns behov av att ha mål för ekologisk produktion och konsumtion eftersom svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan. Behovet är i stället att stärka konkurrenskraften i hela livsmedelskedjan. Regeringen delar riksdagens bedömning att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer. Därmed anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen lämnar en redogörelse för de tillkännagivanden som redovisas ovan och anför att dessa är

slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar när det gäller tillkännagivandena.

Statens budget inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 23 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2024 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 2). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilaga 3.

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen.

Politikens inriktning

En sammanhållen landsbygdspolitik

Regeringen framhåller i propositionen att landsbygdernas utveckling är avgörande för hela Sveriges framgång. Här har regeringen ett samlat fokus: Hela Sverige ska fungera. Villkoren för att bo, leva och verka i landsbygderna ska stärkas. Målet för en sammanhållen landsbygdspolitik är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. För att uppnå målet krävs en bredd av insatser inom många utgiftsområden. Regeringen anför att landsbygdernas förutsättningar skiljer sig åt i olika delar av landet, vilket ställer krav på olika insatser och lösningar. Kommunerna, regionerna och de statliga myndigheterna samt det civila samhällets organisationer har viktiga roller när landsbygdspolitiken ska genomföras. När det gäller de areella näringarna behöver konkurrenskraften stärkas och produktionen inom näringarna öka på ett hållbart sätt.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Omvärldsförändringarna har satt ekonomisk press på livsmedelsföretagen, och staten har som svar på detta tagit fram olika typer av krisstöd för att stötta delar av näringen. Regeringen anser att detta inte är ett tillvägagångssätt som kan fortsätta långsiktigt för att upprätthålla en trygg livsmedelsförsörjning. Regeringen anger att den därför vill vassa och konkretisera livsmedelsstrategin inom ramen för det nuvarande riksdagsbeslutet. Utgångspunkten i arbetet är konsumenternas efterfrågan, såväl nationellt som på exportmarknaderna, med fokus på stärkt konkurrenskraft och ökad hållbar produktion. Uppdateringen av livsmedelsstrategin kommer att formuleras som Livsmedelsstrategin 2.0. Den kommer att vara vägledande för åtgärder för att livsmedelsstrategins riksdagsbundna mål om en ökad och hållbar livsmedelsproduktion ska bli verklighet.

Regeringen har i arbetet med uppdateringen av livsmedelsstrategin höga ambitioner för hela livsmedelskedjan inom samtliga hållbarhetsperspektiv: ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Regeringen framhåller att svensk livsmedelsproduktion på många är sätt ett föredöme med hög kvalitet, låg miljöpåverkan och med stor hänsyn tagen till djurens välbefinnande. Regeringen anser att de svenska mervärdena måste tydliggöras.

Livskraftiga fiskbestånd är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt yrkesfiske. Regeringen anser därmed att det är avgörande för det svenska yrkesfiskets framtid att åtgärder och beslut baseras på vetenskapliga råd, främst från Internationella havsforskningsrådet. När osäkerhet råder bör försiktighetsansatsen tillämpas i enlighet med grundförordningen för EU:s gemensamma fiskeripolitik (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken). Regeringen anför att det också är väsentligt i detta sammanhang att en reformerad fiskerikontrollagstiftning på EU-nivå genomförs i framtiden.

Regeringen anser att utvecklingen av vattenbruket i Sverige är viktig och har god potential att bidra till målet om en ökad nationell livsmedelsproduktion och självförsörjningsgrad i landet. Frågan om hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas är central för branschens utveckling. Regeringen har för avsikt att även i fortsättningen arbeta för att förbättra och förenkla förutsättningarna för att bedriva vattenbruk i Sverige.

Regeringen anser vidare att en regionaliserad viltförvaltning är en förutsättning för att förvaltningen av olika viltstammar ska kunna vara effektiv, ekosystembaserad och adaptiv. Detta möjliggör bl.a. att skador kan förebyggas. Förvaltningen måste bygga på vetenskapliga underlag och fungera på ett sådant sätt så att de som berörs uppfattar att den har legitimitet. En utredning är tillsatt i syfte att främja en långsiktigt hållbar jakt och viltvård, bl.a. genom att föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet. Regeringen anger att den vill verka för att minska vargstammen och att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus ska vara i enlighet med riksdagens mål. Regeringen avser att ta fram utredningsdirektiv för en översyn av jaktlagstiftningen. Regeringen kommer även i fortsättningen att arbeta internationellt för bl.a.

hållbara jordbruks-, skogsbruks- och fiskerinärningar, öppnare handel samt en hållbar och globalt tryggt livsmedelsförsörjning.

Kunskap och innovation samt stärkt konkurrenskraft för företagare

Forskning, utbildning samt nyttiggörande och samverkan som leder till innovation är grundläggande för att stärka konkurrenskraften, bidra till en hållbar samhällsutveckling och uppfylla målet för Agenda 2030. Utvecklingsmöjligheterna inom utgiftsområdet befästs genom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), som ska bidra till målet om Sverige som ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en framstående kunskapsnation (prop. 2020/21:60). SLU bidrar till kompetensförsörjning, till nytta för ett stärkt näringsliv, grön omställning och en hållbar samhällsutveckling. Forskningen inom SLU ligger i topp i världen på flera områden som är viktiga för den gröna omställningen. Kompetensförsörjning och forskning, exempelvis inom bioekonomi, energi, klimatrelaterade frågor och livsmedelsproduktion, kan bidra till att öka Sveriges resiliens och minska sårbarheten.

Jordbruksmark är en begränsad naturresurs som är vital för ett konkurrenskraftigt jordbruk i dag och i framtiden. För att behålla markens avkastningsförmåga är det viktigt att ha god kunskap om marken som ekosystem och leverantör av ekosystemtjänster. Regeringen gör därför en satsning som syftar till att förbättra övervakningen av jordbruksmark, vilken inkluderar biologisk mångfald i åkermark. Det krävs även förbättrad kunskap om åtgärder som ökar jordbrukets klimateffektivitet. Regeringen satsar därför på metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion och på att testa åtgärder som kan minska jordbrukets klimatpåverkan.

Inom jordbruket finns potential för en ökad produktion av bioenergi. Regeringen avser att tillföra medel för att fortsätta stödja biogasproduktion från gödsel baserat på förslaget i Biogasmarknadsutredningen (se utgiftsområde 21 Energi).

Att bevara småskalig livsmedelsproduktion har enligt regeringen betydelse för tillväxt och utveckling på landsbygderna. Det har också betydelse för att bevara den småskaliga livsmedelsförädlingen och främja det immateriella kulturarvet. Verksamheter som Resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling (Eldrimner) och livsmedels- och jordbruksmässan Grüne Woche i Berlin är två väsentliga inslag i detta arbete och för att presentera den svenska livsmedelsproduktionens mervärden.

I utvecklingen av landsbygderna ingår att stärka konkurrenskraften för svensk animalieproduktion med bibehållen livsmedelssäkerhet och gott djurskydd. Regeringens finansiering av det kunskapsnav för animalieproduktion vid Research Institutes of Sweden AB (Rise) som nu är under uppbyggnad syftar till att stärka animalieproduktionens konkurrenskraft. Vidare ska lantbrukare kunna skicka djur till slakterier utan långa transporter och alltför höga slaktkostnader. Regeringen föreslår därför att det införs fasta

avgifter per slaktat djur för den offentliga kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar (tidigare benämnt EU:s minimiavgifter). Fasta avgifter kommer att innebära ett enklare och mer förutsägbart avgiftssystem för alla slakteriföretag samt transparens när det gäller företagens kostnader för kontrollen.

Den pågående klimatförändringen och Sveriges unika förhållande när det gäller exempelvis temperatur och dagslängd under odlingsäsongen ställer krav på växtförädling för nya växtsorter för det svenska jordbruket. Regeringen föreslår därför en ökad långsiktig finansiering av SLU Grogrund – centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor.

Djurhållning

Under senare år har ett flertal utbrott av salmonella hos livsmedelsproducerande djur lett till att ett stort antal djur har behövt avlivas, och stora mängder livsmedel har gått till spillo. Regeringen anser att det är av stor vikt att framtida utbrott kan undvikas, bl.a. genom ett aktivt och förebyggande arbete av berörda myndigheter.

De senaste åren har allt fler länder i Europa fattat beslut som innebär förbud mot uppfödning av mink. Regeringen föreslår att en satsning görs för att möjliggöra en frivillig avveckling av minkuppfödning i landet genom att införa ett avvecklingsbidrag till den som upphör med sin verksamhet.

Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen

Tillräcklig tillgång till livsmedel och dricksvatten är en grundförutsättning för människors liv och hälsa och för att samhället ska fungera i alla dess delar. Det gäller även vid ansträngda förhållanden som höjd beredskap och ytterst krig. Det utvecklingsarbete som pågår behöver fortsätta för att målen för det civila försvaret ska nås. Beredskapsmyndigheterna har en viktig roll i det civila försvaret, och det är nödvändigt att deras förmåga att planera för och verka vid höjd beredskap och ytterst krig säkerställs. Regeringen framhåller att det pågår ett intensivt arbete med målet att etablera livsmedelsberedskap och trygg dricksvattenförsörjning som är anpassad till dagens förutsättningar och det säkerhetspolitiska läget. När det gäller livsmedelsförsörjningen finns det bl.a. behov av att stärka livsmedelsproduktionen i Sverige, där primärproduktionen är en av flera kritiska delar i livsmedelskedjan.

Skogen som strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt

Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Avvägningen mellan produktion och naturvård, som kommer till uttryck i skogsvårdslagen (1979:429), skapar en grund för genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogsägarens enskilda ägande och brukande av skogen även i fortsättningen. Regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar väl och är viktig att värna.

Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt. Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd. Skogsnäringen står för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport. Samtidigt som skogen brukas har mängden trä i skogarna fördubblats de senaste 100 åren – och andelen skyddad skog ökat. Det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete, och tillgång till biomassa är därför av stor vikt för att kunna förverkliga ett skifte bort från fossila material och bränslen. Den växande skogen är också avgörande för den biologiska mångfalden. Regeringen prioriterar att det svenska skogsbruket inte begränsas utan fullt ut kan bidra till att uppnå klimatmålen samt till jobb och tillväxt i hela landet. Samtidigt är ett flertal nya EU-rättsakter aktuella som kan påverka det svenska skogsbruket och den nationella skogspolitiken. Regeringen anser därför att det behövs en översyn av den nationella skogspolitiken för att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart svenskt skogsbruk och en växande bioekonomi.

Regeringen anser att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. En mångfald av brukande av skogen är viktig, där en stark äganderätt och skogsägarnas egna drivkrafter är avgörande för att uppnå de jämställda målen i skogspolitiken. De stora skillnaderna mellan skog i olika EU-länder gör att beslut bör fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Regeringen kommer även här att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas och detaljregleringar av skogsbruket ska undvikas. Regeringen avser även att bevaka EU-fördragets viktiga principer om subsidiaritet och proportionalitet. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg om kommande generationer.

De samiska näringarna

För att upprätthålla en långsiktigt hållbar rennäring och stärka andra samiska näringars förutsättningar främjar regeringen samernas möjlighet till inflytande i frågor som särskilt berör samer och som påverkar samebyarna och nyttjandet av renskötselområden. En central fråga för rennäringen är att samexistens med rovdjuren sker inom ramen för toleransnivå för skador på renar orsakade av stora rovdjur som regeringen har fastställt. Det är därför angeläget att arbetet med ett förvaltningsverktyg i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur fortskrider. Rennäringens förluster har ökat med anledning av att antalet renar som dödats av stora rovdjur har ökat under flera år samtidigt som ersättningsnivån för rovdjursförekomst har varit densamma sedan 2002. Regeringen anser därför att ersättningsnivån ska höjas.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 545 123 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget minskas till följd av en generell besparing.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får även användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får också användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 594 373 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor 2025–2028. Skälet är att ekonomiska åtaganden som medför utgifter under kommande år behöver kunna ingå i hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 191 847 000 kronor för 2024 till anslaget.

För att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka totalförsvaret anser regeringen att medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap bör överföras till anslaget från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet.

Regeringen anför att anslaget minskas till följd av en generell besparing.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 124 496 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget minskas till följd av en generell besparing.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget får användas för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna. Anslaget får även användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får vidare användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 133 349 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 67 778 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 744 465 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget minskas för att finansiera ökningen av anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet för drift och utveckling av den nationella genbanken och därtill hörande uppgifter.

För att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka totalförsvaret anser regeringen att medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap bör överföras till anslaget från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet. Regeringen anför att anslaget även ökas för inventering av åkermark.

Regeringen anför vidare att anslaget minskas till följd av en generell besparing.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (2022:725). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av organismer och växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpning av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 15 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:10 Gårdsstöd m.m.: Anslaget får användas för utgifter som motsvarar EU:s finansiering av gårdsstöd och andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för utgifter som motsvarar EU:s bidrag till att förebygga, upptäcka och bekämpa djursjukdomar och växtskadegörare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 640 894 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:11 Intervention för djurvårdsprodukter m.m.: Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 159 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2025 och 2026. Skälet är att ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering till EU:s ekonomiska stöd till jordbruksföretag som drabbats av torkan och efterföljande nederbörd 2023 samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 800 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 620 000 000 kronor 2025–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för åtgärder inom pelare två, i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder för stöd till biodling för perioden 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbruksföretag som drabbats av torkan och efterföljande nederbörd 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 913 900 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 042 000 000 kronor 2025–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 388 770 000 kronor för 2024 till anslaget.

För att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka totalförsvaret anser regeringen att medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap och åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten bör överföras till anslaget från anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet.

Regeringen anför att anslaget minskas för att delvis finansiera ökningen av anslaget 1:26 Slakterikontroll för att införa fasta avgifter per slaktat djur i den offentliga kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Regeringen anför vidare att anslaget även minskas till följd av en generell besparing.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får även användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 166 160 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att medlen för vildsvinspaketet som avsattes genom riksdagens budgetbeslut 2021 och 2022 inte kommer att kunna användas fullt ut. En del av detta budgetutrymme kommer därför att användas för andra delar av livsmedelsstrategin.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.: Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdet. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 46 913 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får även användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas

för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får också användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisionsutgifter och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäringen som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022. Anslaget får även användas för utgifter för stöd för avveckling av verksamheter med minkuppfödning för pälsproduktion samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 553 187 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att medel inom landsbygdsprogrammet som inte nyttjats tidigare år omfördelas till kommande år. Anslaget ökas därför 2024. Anslaget ökas även för bidrag till avveckling av verksamheter med uppfödning av mink.

Regeringens föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 566 000 000 kronor 2025. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får också användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbrukare som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 108 862 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 745 000 000 kronor 2025. Skälet är att

huvuddelen av åtgärderna som finansieras är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Vidare får anslaget användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 29 830 000 kronor för 2024 till anslaget. Regeringen anför att anslaget ökas för metodutveckling och försöksverksamhet inom jordbruket.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 116 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter: Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 135 915 000 kronor för 2024 till anslaget. Regeringen anför att anslaget ökas för att möjliggöra höjd rovdjursersättning för rennäringen.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 240 063 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget ökas för drift och utveckling av den nationella genbanken och därtill hörande uppgifter. Anslaget ökas också för en förstärkning av Grogrund – centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor.

Regeringen anför vidare att anslaget minskas till följd av en generell besparing.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader, och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under samma utgiftsområde inom anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 738 664 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2025–2030. Skälet är att fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2024 till anslaget.

1:26 Slakterikontroll: Anslaget får användas för utgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet gällande slakterier och vilthanteringsanläggningar som inte täcks av avgifter som tas ut i enlighet med artikel 79.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Anslaget får även användas för statligt stöd i form av nedsättning av vissa avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som betalas av slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 179 837 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att anslaget ökas för att finansiera införande av fasta avgifter per slaktat djur i den offentliga kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Införandet finansieras delvis med en minskning anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområden: Anslaget får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive stöd för investeringar hos statliga myndigheter och bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom områdena livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap och då ytterst krig. Anslaget får även användas för tillhörande administrativa kostnader för fördelning av sådana bidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 58 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

För att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka totalförsvaret anser regeringen att medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap och åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten bör överföras till anslagen 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt, 1:8 Statens jordbruksverk samt 1:14 Livsmedelsverket. Anslaget minskas därmed.

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 164 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att medel inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 som inte nyttjats tidigare år omfördelas till kommande år.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 121 000 000 kronor 2025–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 196 000 000 kronor för 2024 till anslaget.

Regeringen anför att medel inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 som inte nyttjats tidigare år omfördelas till kommande år.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2025–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2024. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 23. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i

bilaga 2. I det följande redovisas också två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24 som återspeglar förslag i Miljöpartiets anslagsmotion.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. anför Socialdemokraterna att det svenska jordbruket spelar en central roll, inte bara för att producera kvalitativ och näringsrik mat, utan även för att upprätthålla arbetsmöjligheter och skapa öppna landskap. Jordbrukets betydelse har blivit än tydligare mot bakgrund av de gröna näringarnas viktiga roll, bl.a. i klimatomställningen. I ljuset av den nuvarande geopolitiska situationen i Europa, med Rysslands aggression och illegala krigföring i Ukraina, står det klart att Sverige och hela EU måste vara beredda att hantera potentiella kriser och störningar i livsmedelsförsörjningen. Denna osäkra situation understryker vikten av att stärka vår egen livsmedelsproduktion.

I motionen lämnar Socialdemokraterna ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2024 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 238 000 000 kronor och att tre anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor för att intensifiera bekämpningen av afrikansk svinpest samt för att stödja de drabbade regionerna och säkerställa att smittan inte sprider sig ytterligare.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget ökas med 38 000 000 kronor. Socialdemokraterna tillför medel till anslaget för att säkerställa att livsmedelssektorn kan fortsätta att vara hållbar och kvalitativ.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor för att säkerställa att jordbruket inte bara är produktivt utan också är hållbart och miljövänligt.

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2331 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2024 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 2 607 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor för att Skogsstyrelsen i ökad utsträckning även ska kunna bedriva fysisk tillsyn vid avverkningsanmälningar.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 400 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden, för hantering av ersättningar till de fjällnära skogarna och för ersättning för artskydd i enlighet med miljöbalken och artskyddsförordningen. Medel tillförs även för att införa ett omställningsstöd till markägare för att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder. Vidare tillförs medel för att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Medel tillförs anslaget för att införa ett statligt stöd även för arbetskostnaden när rovdjursavvisande stängsel uppförs och för att öka ersättningen vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor för en ökad satsning på Sveriges 3R-center för att minska djurförsök.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 1 022 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att främja ekologisk produktion och omställning från konventionellt jordbruk till ekologisk produktion. Medel tillförs även för ett stöd till en mer effektiv användning av stallgödsel i växtodlingen för att minska behovet av import av konstgödsel. Stöd ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion med en balans mellan antalet djur och tillgänglig åkerareal för att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringens förluster. Motionärerna anser att stöd även ska kunna ges för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt till kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare när det gäller hantering av växtnäringensämnen. Motionärerna vill även tillföra medel för att stärka stödet till vallodling. Vidare tillförs medel för att främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel och för ett miljöstöd för blommande slättbygder. Vänsterpartiet vill också avsätta medel inom anslaget för att förbättra tillgången till lokala och mobila slakterier. Medel tillförs även för stöd till investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat. Medel tillförs också till stöd för att anlägga och sköta våtmarker. Anslaget tillförs slutligen medel för biopremier för omställning till fossilfri drift av arbetsmaskiner och fordon.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 85 000 000 kronor för att öka antalet studieplatser på veterinärutbildningen.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2730 av Daniel Bäckström m.fl. anför Centerpartiet att de gröna och blå näringarna är avgörande för att hela Sverige ska leva och växa. Näringarna producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. Motionärerna anför att näringarnas konkurrenskraft måste stärkas för att de ska nå sin fulla potential.

Motionärerna anför även att näringarna behöver rustas för att klara ett oroligare säkerhetspolitiskt läge och tilltagande klimatförändringar.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2024 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 175 300 000 kronor och att nio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 2 500 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget minskas med 900 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att ta höjd för att särskilda insatser kan behövas med anledning av att den akuta situationen med svinpest riskerar att innebära omfattande kostnader och hantering.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget minskas med 3 200 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel eftersom jord- och lantbruket har ett behov av att anpassas till ett föränderligt klimat där extremare väder kan medföra produktivitetsnedsättningar.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget minskas med 2 100 000 till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 110 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel med anledning av att jordbruket behöver anpassas till ett Sverige med nettonollutsläpp. Motionärerna föreslår att regeringens stöd för avveckling av minkuppfödning avvisas.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget ökas med 15 000 000. Anslaget tillförs medel för ersättning för fånggrödor.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget minskas med 11 000 000 till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2670 av Emma Nohrén m.fl. anför Miljöpartiet att jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhällsekonomin och avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som ryms inom planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel, baslivsmedel och grönsaker, frukt och andra vegetabilier. Samtidigt behövs omfattande

satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, stärkt biologisk mångfald i hela landet och åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet.

I motionen lämnar Miljöpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2024 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 3 448 982 000 kronor och att 15 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Två nya anslag föreslås.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 314 000 000 kronor. Miljöpartiet vill satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder. Liknande förslag finns i kommittémotion 2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 25. Vidare behöver Skogsstyrelsens tillsynsarbete utökas för att säkra att värdefulla skogar bevaras, och inte avverkas. Motionärerna anför även att resurser behöver avsättas för att analysera rättsutvecklingen på miljöområdet samt analysera och anpassa svensk lagstiftning efter den rättsutveckling som sker på EU-nivå. Motionärerna framhåller också att Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av skog och att skogsägare inte ska behöva vänta i åratal på besked och utbetalning av pengar. Inom anslagsposten ryms även skötselåtgärder i skyddade områden samt administrativt stöd för satsning på naturnära jobb.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 997 000 000 kronor. Miljöpartiet vill införa ett omställningsstöd riktad till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria metoder. Motionärerna framhåller att det är nödvändigt att en satsning på en systematisk nationell skogsinventering genomförs. Miljöpartiet vill öronmärka medel för ersättningar till markägare och skydd av skog. Miljöpartiet vill också avsätta medel för att kartlägga och bevara tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden. Även inom detta anslag vill Miljöpartiet göra en satsning på naturnära jobb.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget ökas med 1 809 000 kronor.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor för att satsa på distriktsveterinärerna. Motionärerna framhåller att det utan tillräckligt många veterinärer i praktiken är omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna lyfter att det finns behov av en utökad satsning på att bekämpa smittsamma djursjukdomar som afrikansk svinpest, som utöver att orsaka stort lidande för djuren, även orsakar stora kostnader för samhället.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor. Motionärerna anser att ersättningsnivåerna till lantbrukare och djurhållare som drabbas av rovdjursangrepp behöver öka.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 77 000 000 kronor. Motionärerna anför att de ökade medlen kan möjliggöra finansiering av arbete med civilt försvar och beredskap, ökade hot som zoonoser och djursjukdomar som salmonella. Vidare är det angeläget att Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket får fortsatt och stärkt finansiering.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget ökas med 8 000 000 kronor.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 900 000 000 kronor. Miljöpartiet vill öka stödnivåerna till ekologiskt jordbruk. Miljöpartiet vill även öka stödet till jordbruket för förebyggande klimatanpassningsåtgärder genom att öka nivåerna i investeringsstödet och för rådgivning om dessa åtgärder. Motionärerna vill öka satsningarna på grönsaks- och trädgårdsodling samt proteingrödor. Motionärerna anför att ett särskilt stöd för vallodling bör införas och att stödet till blommande fältkanter bör öka. Motionärerna lyfter också att hävden av naturbetesmarker behöver stötas. För att bibehålla och öka omfattningen behöver stödnivåerna öka till full kostnadstäckning och rådgivning och hjälp till markägare i fråga om naturbetesmarker behöver öka. Miljöpartiet vill vidare satsa på en djurvälståndssättning för ökat bete.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget ökas med 209 000 000 kronor. Miljöpartiet vill stärka Livsmedelsverkets anslag för stärkt beredskap och nya uppgifter på dricksvattenområdet som en råvattendatabas och en satsning på kontinuerliga analyser av skadliga ämnen som PFAS i livsmedel. I anslaget ingår även en förstärkning av arbetet mot matsvinn och hållbar livsmedelskonsumtion. Liknande förslag finns i kommittémotion 2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 61.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Miljöpartiet vill öka satsningarna för att främja ekologiska brukningsmetoder. Motionärerna anför att det är viktigt att Nationellt resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling, Eldrimner, får ett varaktigt och långsiktigt stöd för sin verksamhet.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 72 000 000 kronor. Miljöpartiet vill förstärka anslaget för att göra det möjligt för Sametinget att ta fram handlingsplaner för klimatanpassning av rennäringen.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 11 173 000 kronor. Motionärerna anför att en långsiktig finansiering av Artdatabanken bör garanteras.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattensområdet: Anslaget ökas med 204 000 000 kronor. Miljöpartiet vill genomföra en satsning för ökad beredskap för olika typer av samhällskriser med inriktning på livsmedels- och dricksvattenförsörjning.

Nytt anslag – 99:1 Vattenåtgärder och investering i va: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 350 000 000 kronor anslås för 2024. Anslaget ska användas till en satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Motionärerna anför att behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är omfattande och att det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter, som PFAS och läkemedelsrester.

Nytt anslag – 99:2 Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 200 000 000 kronor anslås för 2024. Anslaget ska användas till att ge kommunerna ökade ekonomiska resurser för att göra det möjligt för dem att hålla fast vid sina ekomål och fortsätta att stödja svensk, ekologisk produktion.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Utskottet påminner om att de ramar för budgetens utgiftsområden som riksdagen har beslutat om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen.

Inledningsvis instämmer utskottet i regeringens uppfattning att hela Sverige ska fungera och att villkoren för att bo, leva och verka i landsbygderna ska stärkas. Utskottet stöder den inriktning för politiken inom utgiftsområdet Areella näringar, landsbygd och livsmedel som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Som regeringen framhåller är landsbygdens utveckling avgörande för hela Sveriges framgång.

Flera omvärldsförändringar, däribland Rysslands aggression mot Ukraina, har satt ekonomisk press på företag inom livsmedelskedjan. Utskottet välkomnar i detta sammanhang att regeringen arbetar med att vidareutveckla genomförandet av den nationella livsmedelsstrategin inom ramen för riksdagens beslut. Arbetet genomförs med höga ambitioner för hela livsmedelskedjan inom samtliga hållbarhetsperspektiv: ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Utgångspunkten i arbetet är konsumenternas efterfrågan, såväl nationellt som på exportmarknaderna, med fokus på stärkt konkurrenskraft och ökad hållbar produktion.

Tillräcklig tillgång till livsmedel och dricksvatten är en grundförutsättning för människors liv och hälsa och för att samhällets alla delar ska fungera. Det gäller även vid ansträngda förhållanden som höjd beredskap och ytterst krig. Utskottet ser positivt på det pågående intensiva arbetet med målet att etablera en livsmedelsberedskap och trygg dricksvattenförsörjning som är anpassad till dagens förutsättningar och det säkerhetspolitiska läget. Utskottet delar regeringens uppfattning att det finns ett behov av att stärka livsmedelsproduktionen i Sverige, där primärproduktionen är en av flera kritiska delar i livsmedelskedjan.

Utskottet kan konstatera att livskraftiga fiskbestånd är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt yrkesfiske. I likhet med regeringen anser utskottet att det är avgörande för det svenska yrkesfiskets framtid att åtgärder och beslut

baseras på vetenskapliga råd, främst från Internationella havsforskningsrådet. När osäkerhet råder bör försiktighetsansatsen tillämpas i enlighet med grundförordningen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. Det är även viktigt i detta sammanhang att en reformerad fiskerikontrollagstiftning på EU-nivå genomförs i framtiden.

Utskottet delar regeringens syn att utvecklingen av vattenbruket i Sverige är viktig och har god potential att bidra till målet om ökad nationell livsmedelsproduktion och självförsörjningsgrad i landet. Utskottet välkomnar att regeringen har för avsikt att arbeta för att förbättra och förenkla förutsättningarna för att bedriva vattenbruk i Sverige.

Inom utgiftsområdet är forskning, utbildning samt nyttiggörande och samverkan som leder till innovation grundläggande för att stärka konkurrenskraft, bidra till en hållbar samhällsutveckling och uppfylla målen för Agenda 2030. Utvecklingsmöjligheterna befästs genom verksamheterna vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. SLU bidrar även till kompetensförsörjning, som är till nytta för ett stärkt näringsliv, grön omställning och en hållbar samhällsutveckling. Utskottet ser positivt på detta.

För att behålla markens avkastningsförmåga är det viktigt att ha god kunskap om marken som ekosystem och leverantör av ekosystemtjänster. Det krävs även förbättrad kunskap om åtgärder som ökar jordbrukets klimateffektivitet. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning för att förbättra övervakning av jordbruksmarken, inklusive biologisk mångfald i åkermark.

Utskottet ser vidare positivt på regeringens finansiering av det kunskapsnav för animalieproduktion vid Rise (Research Institutes of Sweden AB) som nu är under uppbyggnad och som syftar till att stärka animalieproduktionens konkurrenskraft.

Den pågående klimatförändringen och Sveriges unika odlingsförhållanden ställer krav på växtförädling för nya växtsorter för det svenska jordbruket. Utskottet anser därför att det är av stor betydelse med en ökad långsiktig finansiering av SLU Grogrund – centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor, vilket inkluderar utveckling av nya tekniker.

Utskottet anser att det är angeläget att införa fasta avgifter per slaktat djur för den offentliga kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar enligt regeringens förslag. Fasta avgifter kommer att innebära ett enklare och mer förutsägbart avgiftssystem för alla slakteriföretag samt transparens när det gäller företagens kostnader för kontrollen.

Som framgår av propositionen har rennäringens förluster ökat med anledning av att antalet renar som dödats av stora rovdjur ökat under flera år samtidigt som ersättningsnivån för rovdjursförekomst har varit densamma sedan 2002. Utskottet delar regeringens uppfattning att ersättningsnivån bör höjas.

Utskottet anser att det är av stor vikt att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk. Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll

för svensk välfärd. Liksom regeringen anser utskottet att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och syftar till att genomföra en politik som bidrar till en hållbar utveckling i alla delar av landet och till levande och livskraftiga landsbygder. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till anslagsfördelning och avstyrker motionsförslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 23. Utskottet tillstyrker även de ekonomiska bemyndiganden som regeringen begärt.

Som utskottet har anfört tidigare i betänkandet har utskottet inga invändningar mot regeringens bedömning att de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för detta utgiftsområde är slutbehandlade.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S)

Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 23 973 181 000 kronor 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 23.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2654 av Magdalena Andersson m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. yrkande 1. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill vi anföra följande.

Sverige befinner sig i en historiskt osäker tid. De gängrelaterade skjutningarna blir fler och brutalare. Barn mördar och mördas. Oskyldiga får sätta livet till i gängens krig om pengar och narkotika. Den säkerhetspolitiska situationen i vår omvärld är fortfarande allvarlig. Rysslands brutala invasionskrig i Ukraina fortsätter. Den nya ekonomiska verkligheten har drabbat svenska hushåll med full kraft. De stigande räntorna och hyrorna har gröpt håll i hushållskassan. Vanliga, hårt arbetande svenskar har fått det tuffare. Särskilt hårt drabbas ensamstående föräldrar och de som redan före krisen hade knappa marginaler. Många uppger att de inte är säkra på att de har råd att sätta näringsriktig mat på bordet till sina barn. Den ekonomiska krisen slår mot alla löntagargrupper. Svenska löntagare har fått se tio års reallöneökningar gå upp i rök till följd av kostnadskrisen. Svensk ekonomi krymper mest i Europa och svenskarna blir fattigare. Den ekonomiska krisen har kopplat greppet om samhällsekonomin. Regeringen med stöd av Sverigedemokraterna har misslyckats med att ta kontroll över den ekonomiska krisen, säkerhetshotet och otryggheten i vårt land.

Det finns ett politiskt alternativ som sätter vanligt folk i första rummet. Det går att ge vanliga löntagare lindring när kostnadskrisen härjar som värst, samtidigt som sjukvården och skolan får de pengar som behövs för att kunna behålla lärare, sjuksköterskor och undersköterskor. Därför går vi fram med förslag om en rättvis skattesänkning för vanligt folk och en ny princip för hur

välfärden ska finansieras. Det gör att vi för nästa år kan föreslå en dubbling av satsningarna på svensk sjukvård. Det är möjligt att prioritera resurser till Sveriges säkerhet – både för att trygga våra gränser och för att knäcka den grova kriminaliteten, samtidigt som arbetet för att bryta nyrekryteringen kraftigt förstärks. Allt handlar om prioriteringar. Genom att de som har det allra bäst ställt, och de företag som tjänar stora pengar på krisen, bidrar lite mer kan vi bygga vårt land starkare. Socialdemokraternas budgetförslag visar hur politiken kan ta sig an de samhällsproblem som kommer att präglade Sverige de närmaste åren. En handlingskraftig politik för att ta Sverige starkare ur lågkonjunkturen, för att stötta vanliga familjer under kostnadskrisen, för att öka investeringarna för fler jobb och högre tillväxt, för att säkra välfärden och för att fortsätta samhällets gemensamma kamp mot brottsligheten.

För att bygga ett sammanhållet Sverige är det av yttersta vikt att staten aktivt verkar för att minska klyftorna mellan stad och land. Vi behöver skapa likvärdiga livsvillkor överallt – från städerna till de mest avlägsna delarna av vårt land. Med det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i måste vi också garantera en robust livsmedelsförsörjning. Alla svenskar bör ha tillgång till svenskproducerad mat, vilket inte bara stärker vår nationella säkerhet utan även genererar jobb, skapar innovation och bidrar positivt till klimatomställningen.

Det är dags att vi fullt ut tar till vara potentialen i den gröna industriella revolutionen. Sverige är unikt positionerat att leda denna omställning, särskilt med vår skog som en nyckelresurs för att minska beroendet av fossila bränslen. Samtidigt bör skogspolitiken bygga på ansvarstagande och frivillighet, med fokus på att skydda skogar med höga naturvärden. Den växande bioekonomin behöver en genomtänkt strategi.

Vi måste också garantera en hållbar förvaltning av vilt och fisk. Rovdjurs- och fiskeripolitiken bör präglas av en balans mellan människors behov och ekologisk hållbarhet, samtidigt som internationella åtagandena beaktas.

Djurvälfärd är inte bara etiskt viktigt, utan även en konkurrensfördel för Sverige. Vi måste därför se till att antibiotikaanvändningen fortsätter att vara låg. Det är också angeläget att öka tillgången på veterinärer över hela landet.

I ljuset av den nuvarande geopolitiska situationen i Europa, med Rysslands fortsatta aggression och illegala krigföring i Ukraina, står det klart att Sverige och hela EU måste vara beredda att hantera potentiella kriser och störningar i livsmedelsförsörjningen. Denna osäkra situation understryker vikten av att stärka vår egen livsmedelsproduktion och säkerhet. Socialdemokraterna ser ett akut behov av att stärka Sveriges jordbruks- och livsmedelssektor.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Med tanke på det nuvarande utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige, särskilt i Västmanland, där omfattande åtgärder som stängsling av stora områden övervägs, är det viktigt att stärka insatserna för att bekämpa smittsamma djursjukdomar. Sjukdomen har snabb spridning och utgör ett potentiellt hot mot den svenska grisnäringen. Oron för svinpesten har även

spridit sig till närliggande län där nödslakt och andra försiktighetsåtgärder vidtas. Denna oro och de drastiska åtgärder som vidtas av enskilda bönder understryker behovet av att stärka våra nationella insatser och resurser för att bekämpa sjukdomen. Trots detta har den nuvarande regeringens respons och hantering av smittan varit otillräcklig och saknat den proaktivitet som krävs i en sådan kris. Det är en allvarlig situation med potentiella konsekvenser för vår livsmedelsproduktion och ekonomi. Socialdemokraterna ser ett akut behov av att agera snabbt och effektivt. Därför avsätter vi ytterligare medel för detta ändamål. Vi föreslår en ökning av anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar med 100 000 000 kronor. Dessa medel är avsedda att användas för att intensifiera bekämpningen av afrikansk svinpest, samt för att stödja de drabbade regionerna och säkerställa att smittan inte sprider sig ytterligare.

När det gäller att säkerställa en konkurrenskraftig livsmedelssektor, som utgör en central del av vår nationella ekonomi och sysselsättning, ser Socialdemokraterna med stor oro på regeringens beslut att skära ned anslaget. Ett sådant beslut riskerar att underminera vår förmåga att stödja våra bönder, livsmedelsproducenter och konsumenter i en tid då globala utmaningar och osäkerheter kräver större investeringar, inte mindre. Socialdemokraterna anser att Sverige bör fortsätta att vara ledande inom hållbar och kvalitativ livsmedelsproduktion. Därför bör anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor ökas med 38 000 000 kronor för att säkerställa att vår livsmedelssektor fortsätter att blomstra.

Slutligen, med tanke på den globala klimatkrisen och behovet av att skydda vår miljö, är det förvånande och djupt oroande att den nuvarande regeringen inte prioriterar miljöförbättrande åtgärder inom jordbruket i större utsträckning. Trots de uppenbara och akuta hoten mot vår planet har regeringen valt att inte satsa tillräckligt på detta kritiska område. Socialdemokraterna föreslår att anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket ökas med 100 000 000 kronor. Det är vår plikt att säkerställa att vårt jordbruk inte bara är produktivt, utan också hållbart och miljövänligt. Vi måste ta ansvar för vår planets framtid och säkerställa att våra jordbruksmetoder inte bara gynnar oss nu, utan även kommande generationer. Socialdemokraterna står fast vid att dessa satsningar är nödvändiga för att säkerställa Sveriges framtid inom jordbruk och livsmedelsproduktion.

Sammantaget anvisar Socialdemokraterna 238 000 000 kronor mer är regeringen till utgiftsområde 23 för 2024.

2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)

Kajsa Fredholm (V) anför:

Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en ny kurs för ett tryggare Sverige. Den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna av de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Bankernas och matjättarnas övervinster behöver strypas, de ska inte kunna

göra vinster på hushållens bekostnad. Vårdssektorn har under lång tid varit underfinansierad och håller nu på att vittra sönder helt. För att vården ska kunna fortsätta vara ett av samhällets grundfundament behövs resurser, så att den som behöver vård får det i tid, den som är på väg in i gängkriminalitet kan stoppas och den som är äldre kan få det stöd hen behöver i vardagen. Alla som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen behöver en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. Det skapas genom satsningar, inte nedskärningar.

Klimatkrisen är här och nu, med extremväder såsom långvarig torka följt av kraftiga regn med stora översvämningar. Samtidigt som vi kraftigt måste minska utsläppen för att nå nettonollutsläpp har Sverige en regering och ett stödparti vars klimatpolitik är så skadlig att det hade inneburit lägre utsläpp om de inte hade gjort något alls.

Vi prioriterar i vårt samlade budgetförslag att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Vi prioriterar ett klimatomställningsarbete som kan ta oss till målet om nettonollutsläpp, inte i motsatt riktning. Våra välfärdssatsningar tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 23 973 181 000 kronor 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reserverar mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385 av Nooshi Dadgostar m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Vänsterpartiet presenterar i kommittémotion 2023/24:2331 av Nooshi Dadgostar m.fl.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen föreslås öka med 40 000 000 kronor. Miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig, och utvecklingen är negativ. För att stärka tillsynen tillförs medel för att Skogsstyrelsen i ökad utsträckning även ska kunna bedriva fysisk (inte digital) tillsyn vid avverkningsanmälningar.

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslås en ökning med sammanlagt 1 400 000 000 kronor.

Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall

bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav som har en stor andel höga naturvärden. Därutöver är behovet stort av hantering av ersättningar till de fjällnära skogarna och ersättning med anledning av artskydd i enlighet med miljöbalken och artskyddsförordningen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 1 300 000 000 kronor.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruk, även kallat kalhyggesbruk. Metoden har stor påverkan på bl.a. den biologiska mångfalden. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet. För att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren, eftersom omställningen kan vara förenad med ökade kostnader vid övergången. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 000 000 kronor.

Vänsterpartiet föreslår att den nationella nyckelbiotopsinventeringen, som avvecklades 2019, återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Inventeringarna är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 000 000 kronor.

När det gäller anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. föreslås en ökning med 40 000 000 kronor. Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett starkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion och i förlängningen förbättrar det de inhemska förutsättningarna att producera livsmedel lokalt. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Med vårt förslag införs statligt stöd även för arbetskostnaden när rovdjursavvisande stängsel uppförs och ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp samt ersättningar för andra viltskador.

Vidare föreslås en ökning av anslaget 1:8 Statens jordbruksverk med 20 000 000 kronor för en ökad satsning på Sveriges 3R-center för att minska djurförsök.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 föreslås öka med sammanlagt 1 022 000 000 kronor.

Vänsterpartiet vill främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt jordbruk. Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, starkt djurvälfärd och minskad spridning av bekämpningsmedel och konstgödsel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion med 200 000 000 kronor.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växt-näringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. Vänsterpartiet vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödningen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antalet djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt. Detta optimerar stallgödselhanteringen och minskar därmed risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna ges för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare när det gäller hantering av växtnäringsämnen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta med 70 000 000 kronor.

Vänsterpartiet föreslår även en ökning av anslaget med 150 000 000 kronor för stöd till vallodling. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och stärker kolinlagringen i jordbruket. Miljöstödet stärker därmed klimatet och den biologiska mångfalden.

Vänsterpartiet vill genom åtgärder främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder och stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor – en mångfald av grödor minskar risker och minskar jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen. Stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom en ökad nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. En ökning av anslaget med 75 000 000 kronor för detta ändamål föreslås.

Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket på grund av alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden, bl.a. har pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, minskat kraftigt. I Jordbruksverkets förslag för reformperioden 2023–2027 ingick stöd för blommande slättbygder. Ett miljöstöd föreslogs för sådd av en viss enstaka procent av åkermarken med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Varken gödsling eller växtskyddsmedel skulle tillåtas på arealen. Jordbruksverkets förslag har inte införts. Endast stöd för kantzoner kan ges. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för att införa stöd för blommande slättbygder med 67 000 000 kronor.

En ökning av anslaget med 35 000 000 kronor föreslås för satsningar på fler slakterier. Många djur transporteras en gång i sina liv och det är till slakt. Därför är satsningar på slakterier en del av lösningen för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det ofta tufft. Trycket på att hålla ned priser på grund av import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala och

mobila slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel.

Klimatförändringen leder till förändrad nederbörd. Risken för skyfall ökar, samtidigt som längre perioder av torra blir vanligare. Detta kommer att ställa nya krav på jordbrukets vattenhantering, såsom diken, dränering, invallningar och bevattningssystem, och även beröra förhållandet till grundvatten och naturliga vattendrag. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda efter tidigare klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad av livsmedel. Stödet ska även omfatta s.k. agrivoltaiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket. En ökning av anslaget för detta ändamål med 100 000 000 kronor föreslås. Därutöver föreslås en ökning av anslaget med 300 000 000 kronor för att anlägga och sköta våtmarker.

Vänsterpartiet föreslår vidare en ökning av anslaget med 25 000 000 kronor för biopremier. Biopremier bör införas för att ställa om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som generellt är dyrare än fossila i nuläget. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel.

Vänsterpartiet föreslår slutligen en ökning av anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet med 85 000 000 kronor. Det finns i dag en stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas, och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att det inte har funnits tillgång till vård. Det bör finnas en jämlik tillgång på veterinärer i hela landet, vilket är inte fallet nu. Vänsterpartiet bedömer att antalet studieplatser på veterinärutbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 2 607 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2024.

3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)

Daniel Bäckström (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 23 973 181 000 kronor 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2733 av Muharrem Demirok m.fl. Motionen behandlas i betänkande

2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning som Centerpartiet presenterar i kommittémotion 2023/24:2730 av Daniel Bäckström m.fl.

När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

De gröna och blå näringarna är avgörande för att hela Sverige ska leva och växa. De producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. För att näringarna ska nå sin fulla potential behöver deras konkurrenskraft stärkas. De behöver även rustas för att klara ett oroligare säkerhetspolitiskt läge och tilltagande klimatförändringar.

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det hör till de mest ansvarsfulla i världen när det gäller antibiotikaanvändning. Förekomsten av salmonella är ringa, omsorgen om djuren är god och klimatpåverkan låg. För att klara livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion behöver konkurrenskraften stärkas inom hela livsmedelssektorn, från primärproduktion till konsument. Företagens kostnader behöver sänkas, krångliga regler undanröjas och handläggningstiderna kortas.

Kompetensförsörjningen är precis som för andra näringar en stor utmaning för svenskt jordbruk. I dag avstår många företag från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt arbetskraft och det råder stor brist på personer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. Regeringens försämringar av arbetskraftsinvandringen kommer att förvärra problematiken. Även bristen på veterinärer och djursjukskötare har gjort sig alltmer påmind på senare år utan att regeringen agerat.

Den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 visar på behovet av att bygga upp en motståndskraftig svensk livsmedelsproduktion medan möjligheterna finns. I dag har Sverige en alltför låg självförsörjningsförmåga när det gäller livsmedel och vi måste sluta blunda inför det faktum att vi för flera av våra vanligaste baslivsmedel och kritiska insatsvaror är beroende av import från andra sidan jorden. Detta förhållande måste förändras om vi vill känna oss trygga med att klara en kris i framtiden.

Svenskt jordbruk regleras i hög utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Sverige bör vara en aktiv och konstruktiv part i de samtal och förhandlingar som förs om jordbrukspolitiken på europeisk nivå. På nationell nivå behöver genomförandet säkerställa att de resurser som står till förfogande används så effektivt som möjligt. Ett ökat fokus bör läggas på jordbrukets miljö- och klimatanpassning, innovationsförmåga och konkurrenskraft. Det behövs även särskilda insatser för att underlätta ägarskiftet och för unga lantbrukare att etablera sig.

Den torra inledningen av sommaren 2023 och de kraftiga regnen i början av augusti är ännu en påminnelse om att klimatförändringarna är här för att

stanna och att det svenska jordbruket måste intensifiera sina anpassningsåtgärder för att klara en extremare väderlek i framtiden. Med en aktiv politik för klimatanpassning kan vi förhindra stora produktionsbortfall. Det kräver inte minst kraftfulla och långsiktiga åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen.

Det svenska odlingslandskapet är oumbärligt för att trygga vår livsmedelsförsörjning och producera djurfoder. Det är också hemvist för en rik biologisk mångfald och ett stort antal arter, varav många på senare år återfunnits på rödlistan över hotade arter. I hög utsträckning är det människan som över århundraden har format de landskapselement som nu utgör den kritiskt viktiga hemvisten och det innebär att den biologiska mångfalden där är beroende av att vi förvaltar och vårdar landskapet på ett gynnsamt sätt. Det ska vara möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och stärker den artrikedom som finns i och kring odlingslandskapet.

För att möjliggöra en balanserad tillgång på vilt av hög kvalitet och med friska djur behöver jaktlagstiftningen ses över. Regeringen behöver också leverera på riksdagens mål om antalet vargar samt inrätta den jakt- och viltvårdsmyndighet som utlovats, och som Centerpartiet länge efterfrågat. Viltskadorna har ökat kraftigt på senare år och nu krävs handlingskraft för att minska klövviltets och de stora fåglarnas skador inom jordbruket. Även inom skogsbruket orsakar viltet betydande ekonomiska förluster varje år. En hållbar jakt- och viltvårdspolitik behövs för att stävja utvecklingen, men också för att utveckla viltet som resurs.

Fiskeripolitiken styrs till stor del genom den gemensamma havs- och fiskeripolitiken i EU. Många vatten gränsar till många stater och gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna ha en bra fiskeförvaltning. Viktiga reformer har på senare år gjorts på EU-nivå men Sverige måste fortsätta att driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra länders vatten bidrar till utfiskning och till att urholka ekosystemen.

Sverige har med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda förutsättningar att utveckla det hållbara vattenbruket, insjöfisket och det kustnära och regionala fisket. Fisk är ett livsmedel som många människor mår bra att äta mer av och från ett sysselsättningsperspektiv har fisket och vattenbruket potential att utvecklas såväl vad gäller odling och produktion som i förädlingsleden.

Det småskaliga kustnära fisket är i dag hotat. Miljöförstöring, minskade fiskbestånd, bristande lönsamhet och krånglig byråkrati är några hämmande faktorer. Även förekomsten av säl och skarv försvårar för det svenska yrkesfisket. Allt detta behöver åtgärdas om vi vill ha ett levande småskaligt kustnära fiske i framtiden.

Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställning. Centerpartiet vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till

biomassa från den svenska skogen. Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd. För att hela Sverige ska leva, för svensk ekonomi och möjligheten till export av produkter med ursprung i skogen liksom för den biologiska mångfalden är skogsbrukarnas insatser oerhört viktiga. Skogsnäringen står för cirka 10 procent av Sveriges totala varuexport. Värdet av skogens nyttor som resurs för att ersätta fossila råvaror och stärka den resurseffektiva cirkulära ekonomin, som långsiktig kolsänka samt för ekosystemtjänster kommer att öka eftersom de på olika sätt utgör förutsättningar för att vi ska klara våra klimatmål, inte minst genom substitutionseffekter när fossila råvaror ska ersättas med förnybara.

Äganderätten, med sitt egendomsskydd, är inskriven i Sveriges grundlag och i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, men dess genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden behöver stärkas. Inte minst är det för svensk del viktigt att säkerställa att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Viktiga steg för att stärka äganderätten togs i de två skogspropositioner som beslutades inom ramen för januariavtalet. Fortfarande återstår det att förverkliga flera av de regeringsuppdrag och utredningar som beslutades därefter. Regeringsunderlagets budgetneddragningar på skogsområdet har varit ett hinder i det arbetet. Bland annat har den nya inriktningen med ett frivilligt formellt skydd på markägarens initiativ försvårats. Därtill har regeringen varit oförmögen att ändra artskyddsreglerna i en riktning som värnar det svenska familjeskogsbruket.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

När det gäller anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar ökas anslaget med 20 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser att det är viktigt att i budgeten ta höjd för att särskilda insatser kan behövas med anledning av att den akuta situationen med svinpest riskerar att innebära omfattande kostnader och hantering.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 föreslås ökas med 50 000 000 kronor eftersom jord- och lantbruket har ett behov av att anpassas till ett föränderligt klimat där extremare väder kan medföra produktivitetsnedsättningar.

Jordbruket behöver även anpassas till ett Sverige med nettonollutsläpp. Med anledning av detta föreslås anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur öka med 110 000 000 kronor. Centerpartiet föreslår att regeringens stöd för avveckling av minkuppfödning inom anslaget avvisas.

Vidare föreslås att anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket ökar med 15 000 000 kronor för ersättning för fånggrödor.

Ett antal anslag föreslås minska till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned. Av denna anledning föreslås att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen minskar med 2 500 000 kronor, anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska

anstalt med 900 000 kronor, anslaget 1:8 Statens jordbruksverk med 3 200 000 kronor, anslaget 1:14 Livsmedelsverket med 2 100 000 kronor och anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet med 11 000 000 kronor.

Sammantaget anvisar Centerpartiet 175 300 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2024.

4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 23 973 181 000 kronor 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2689 av Märta Stenevi m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Miljöpartiet presenterar i kommittémotion 2023/24:2670 av Emma Nohrén m.fl., kommittémotion 2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. yrkande 25 och kommittémotion 2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. yrkande 61. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Vi befinner oss i en tid med stora samhällsutmaningar. Klimatförändringar och kraftig förlust av biologisk mångfald skakar grundförutsättningarna för trygghet, frihet och ekonomisk utveckling. Sverige befinner sig i ett svårt läge i en orolig omvärld. Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina har kastat Europa och Sverige in i en kostnadskris som drabbar hushållen, företagen och välfärden. Det är en tid som kräver en kraftfull ekonomisk politik och ett tydligt klimatpolitiskt ledarskap. I stället för att satsa på morgondagens lösningar backar regeringen in i framtiden med en politik som är kortsiktig och otillräcklig för att möta de utmaningar vi står inför. Miljöpartiet visar i sitt budgetförslag att en annan väg är möjlig – en väg som tryggar välfärden och accelererar den gröna omställningen.

Att regeringen och Sverigedemokraterna inte satsar mer på välfärden innebär de facto att man tvingar fram besparingar och skattehöjningar i kommuner och regioner. Vi ser redan nu hur det varslas sjuksköterskor samtidigt som vårdköerna är allt för långa. Denna nedskärningspolitik kommer att slå hårdast mot dem som befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge och som är i störst behov av välfärdstjänster, men i förlängningen kommer vi alla att drabbas. Lärarna i skolan, sjuksköterskorna i vården och vårdbiträdena i

omsorgen – det är deras arbete som Sverigedemokraterna och regeringen nu gör svårare.

Att leda den gröna omställningen och investera i den infrastruktur och den teknik som kommer att ligga till grund för Sveriges framtida välfärd kommer att leda till en mängd konkurrensfördelar för svenska löntagare och företag. Om vi inte investerar riskerar vi inte bara klimatmålen utan också att vi hamnar på efterkälken i den gröna industriomställning som nu börjar ta fart i omvärlden. För att Sverige ska ta tillvara den möjlighet som den gröna omställningen erbjuder måste den vara rättvis och bygga ett samhälle som håller ihop. Ett samhälle som är till för alla, inte bara för några få.

Jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhällsekonomin och avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som rymmer inom planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Havens och skogarnas ekosystem är på många sätt i kris, det sker ett överutnyttjande av naturresurserna och bristerna i miljöhänsyn är mycket omfattande och snarare regel än undantag. Det behövs en genomgripande omställning mot hållbara, naturnära brukningsmetoder inom skogsbruket och småskalighet och skonsamma metoder inom fisket. Ekosystemens livskraft måste få sätta ramarna.

Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel, av baslivsmedel och av grönsaker, frukt och andra vegetabilier. Samtidigt behövs omfattande satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, stärkt biologisk mångfald i hela landet och åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet. Det behövs ett utvidgat synsätt på vad marken ska producera per hektar utöver livsmedel, där olika ekosystemtjänster som rent vatten, bördiga jordar och artmångfald måste räknas in.

Ekosystemet i skogen har utarmats och den biologiska mångfalden är i kris. Runt tusen rödlistade arter som lever i skogen är hotade. Skogsvårdslagen behöver revideras för att skogsbruket som helhet ska kunna uppfylla miljömålen. Den behöver också arbetas in i miljöbalken. Myndigheternas arbete med landskapsplanering i samverkan med markägarna behöver fördjupas, för att säkra statens ansvar för ekologisk funktionalitet och för att kunna verka för att identifierade områden med värdefull natur skyddas från negativ påverkan. Ett sådant arbete är nödvändigt för att klara kraven i bl.a. habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och fågelskyddsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar), rättsutvecklingen på miljöområdet samt det övergripande målet att vända förlusten av biologisk mångfald till 2030, enligt FN:s globala naturavtal som Sverige undertecknade i Montreal 2022.

När det gäller Miljöpartiets förslag till anslagsförändringar vill jag anföra följande.

Ett skogsbruk i samklang med ekosystemen kräver en bred övergång till naturnära och hyggesfria skogsbruksmetoder, vilket kräver utveckling av nya affärsmodeller, ökad rådgivning och stöd till skogsbrukarna. Miljöpartiet vill införa ett omställningsstöd riktat till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria brukningsmetoder.

Klimatanpassning av skogsbruket är centralt för att förebygga exempelvis torka, skogsbränder och översvämningar men också för att bättre kunna hantera klimatförändringarnas effekter och förbättra återväxten. Miljöpartiet vill satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder.

Det är nödvändigt att en satsning på en systematisk, nationell skogsinventering genomförs, som ett kunskapsstöd till skogsägarna och ett viktigt verktyg för landskapsplanering. Både fysisk inventering och fjärranalysmetoder kommer att krävas. Befintliga naturvärden i en mängd skyddade områden behöver bevaras och stärkas genom utökad skötsel, annars riskerar dessa att gå förlorade. Även Skogsstyrelsens tillsyningsarbete behöver utökas för att säkra att värdefulla skogar bevaras, och inte avverkas. Miljöpartiet vill öronmärka medel för dessa områden under 2024.

De kvarvarande resterna av naturskogar med höga naturvärden i hela landet måste bevaras och skyddas. Naturen måste sätta ramarna för nyttjandet av skogen. Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av den fjällnära skogen, men även för andra skogar i hela landet. Skogsägare ska inte behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar, det måste finnas tillräckligt mycket pengar i budgeten. Därför måste anslagen till Skogsstyrelsen öka. Resurserna för skötsel av skog behöver öka eftersom skötselåtgärderna är mycket eftersatta och behovet mycket stort.

Skogsområden kan ha många olika värden utöver höga naturvärden. I närheten av tätorter är naturområden extra viktiga för många människor, på grund av läget och att det är snabbt och enkelt att ta sig ut. Inte minst ur ett barnperspektiv är det viktigt att tätortsnära skogar med flera bevarandevärden än naturvärden, kartläggs, skyddas eller undantas traditionella kalhyggesmetoder. Miljöpartiet vill att alla barn ska ha nära till ett naturområde. Skonsamma, hyggesfria skogsbruksmetoder med hög naturhänsyn kan i vissa fall vara ett alternativ i sådana här områden. Miljöpartiet vill avsätta medel för att kartlägga och bevara tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden.

Sametinget behöver förstärkta medel för att det ska bli möjligt att ta fram handlingsplaner för klimatanpassning av rennäringen.

Resurser behöver avsättas för att analysera rättsutvecklingen på miljöområdet samt analysera och anpassa svensk lagstiftning efter den rättsutveckling som sker på EU-nivå inom klimat, natur och miljö.

Tidigare års satsningar på gröna jobb i skogen har varit framgångsrika både för den nytta som uppnåtts i skogen och för att skapa jobb på landsbygden och

sänka tröskeln för ett nytt jobb för exempelvis nyanlända. Miljöpartiet lägga tillbaka de budgetmedel som regeringen tagit bort och satsa på naturnära jobb under 2024.

Det höga kostnadsläget för många av jordbrukets viktiga insatsvaror har – i en redan ansträngd situation – lett till ett än mer allvarligt läge för svenskt lantbruk. Det är viktigt att både stötta lantbruket och samtidigt fortsätta omställningen till ett fossilfritt lantbruk, med ökad miljö- och klimatnytta. Miljöpartiet vill se ett levande lantbruk i hela Sverige, som säkrar en hög självförsörjning av livsmedel, foder, energi och råvaror – ett lantbruk där råvaror, energi och tjänster produceras nära konsumenten, där förädlingen i ökad utsträckning sker lokalt och där efterfrågan på svenskproducerade ekologiska livsmedel stadigt ökar. Vi vill att såväl stora som små företag inom de gröna näringarna stimuleras att använda hållbara metoder som stärker biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster.

Jordbrukspolitiken har under lång tid varit inriktad på storleksrationalisering. För att kunna ha ett levande lantbruk i hela landet som bidrar till landsbygdsutveckling ur ett bredare perspektiv, ett mer regenerativt jordbruk, ökad självförsörjningsgrad och mindre sårbarhet måste stödet också riktas till små och mellanstora jordbruk. Miljöpartiet vill öka den nationella medfinansieringen till jordbruket. Vi vill öronmärka medel för det nationella stödet till norrländska jordbrukare.

Ekologiskt jordbruk är på många sätt en spjutspets för ökad hållbarhet inom jordbruket och bidrar till en mängd ekosystemtjänster, det använder inga naturfrämmande bekämpningsmedel och minskar därmed belastningen av gifter i mark och dricksvattenresurser. Miljöpartiet vill öka stödnivåerna till ekologiskt jordbruk och öka satsningarna för att främja ekologiska brukningsmetoder.

Klimatförändringarna leder till att vi kommer att drabbas av längre perioder med ihållande torka eller regn. Jordbrukets vattenförsörjning är helt central för att upprätthålla produktionen. Förebyggande åtgärder mot nya väderextremer kan exempelvis handla om möjligheter till bevattning av grödor och vatten till betande djur, eller fungerande dränering. Klimatanpassningsåtgärder kan vara mycket kostsamma för en liten lantbrukare och processen för att genomföra dem upplevs av många som komplicerad och tidskrävande. Utmaningarna kan ofta vara större för mindre lantbruk än för större. Lantbruket behöver goda förutsättningar i hela landet, inte bara i de bördiga slättbygderna utan också mindre jordbruk i Norrland och i skogs- och mellanbygd – landsändar där förutsättningarna för jordbruk ofta är svårare. I tider av kris och tilltagande klimatförändring ökar behovet av ett levande jordbruk i hela landet än mer. De små och medelstora jordbruken är mycket viktiga för den svenska livsmedelsproduktionen och behövs för att upprätthålla försörjningsförmågan i hela landet. De är viktiga för livsmedelssystemets motståndskraft, för krisberedskapen, och de utgör en viktig pusselbit i en livskraftig landsbygd.

Miljöpartiet vill öka stödet till jordbruket för förebyggande klimatanpassningsåtgärder. Vi vill höja nivån i investeringsstöden för förebyggande åtgärder, som anläggande av våtmarker, täckdikning och bevattningsdammar, och vi vill säkra att lokala vattenrådgivare finns tillgängliga för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen.

Självförsörjningen av livsmedel behöver öka. Det behövs ökade stöd till grönsaks- och trädgårdsodlingen och ökade stöd till odling av baljväxter. I det svåra ekonomiska läget behövs även kapacitet för fortsatta stöd till djurhållning, för att undvika att lantbruk läggs ned. Miljöpartiet vill därför öka satsningarna på grönsaks- och trädgårdsodling och proteingrödor.

Nationellt resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling, Eldrimner, utgör en viktig motor och pusselbit i arbetet för en levande landsbygd, stärkt lokal förädling och livskraftiga jordbruks- och livsmedelsföretag i hela landet. Det är viktigt att Eldrimner får ett varaktigt och långsiktigt stöd för sin verksamhet.

Omställningen i enlighet med EU:s strategi för jordbruket, från jord till bord-strategin (COM(2020) 381), samt strategin för biologisk mångfald (COM(2020) 380) och den kommande förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel förutsätter ökade satsningar på ekologiskt lantbruk. Finansieringen av olika miljöåtgärder och ökad biologisk mångfald inom jordbruket, samt utveckling och innovation av ekologiska odlingsmetoder, behöver stärkas. Miljöpartiet vill därför öka stödet till olika typer av miljöåtgärder för stärkt biologisk mångfald. För att garantera en långsiktig finansiering av Artdatabanken vid SLU vill vi se ett nytt anslagsvillkor som garanterar tillräcklig finansiering av Artdatabanken inom anslaget 1:23 med drygt 100 000 000 kronor per år.

Ett särskilt stöd för vallodling bör införas och stödet till blommande fältkanter ökas.

Naturbetesmarkerna har en avgörande roll för att nå miljömålen för kulturlandskapet. Hävden av naturbetesmarker behöver stötta, och för att bibehålla och öka i omfattning behöver stödnivåerna öka till full kostnadstäckning, och rådgivning och hjälp till markägare i fråga om naturbetesmarkerna behöver öka. Även fäbodbruken har en otroligt viktig roll för att bevara den genetiska mångfalden hos lantraser, för bevarad hävd, och för den starka kulturella traditionen.

Vattenbruk, dvs. odling av djur och växter i vatten, har stor potential som framtida livsmedelskälla och kan bidra till en stärkt nationell försörjningsförmåga. Sverige har också goda förutsättningar för ett ökat vattenbruk, eftersom vattenbruk i ökande utsträckning skulle kunna vara en näringsgren som diversifierar verksamheten i lantbruksföretag och därmed ökar motståndskraften. Utöver de medel som finns för stöd till fiske och vattenbruk vill Miljöpartiet att vattenbruket främjas av Havs- och vattenmyndigheten.

Offentliga upphandlare står för en stor del av konsumtionen av ekologiska och kravmärkta svenska livsmedel, och utgör därför en viktig källa till stabila inkomster för Sveriges ekologiska producenter. Tyvärr ser vi att ett ökande antal kommuner överger sina mål om inköp av ekologiska produkter inom den offentliga upphandlingen, och många är oroade över att behöva göra det framöver, till följd av det höjda kostnadsläget och den ansträngda ekonomin. Därmed är även det nationella målet om 60 procent ekologisk upphandling till 2030 i fara. För att möjliggöra för kommuner och regioner att hålla fast vid sina ekomål och fortsätta att stödja svensk, ekologisk produktion bör kommunerna ges möjlighet till ökade ekonomiska resurser.

Matsvinn utgör en betydande källa till utsläpp av växthusgaser, negativ miljöbelastning och slöseri med resurser. Globalt räknar man att 8–10 procent av alla utsläpp kan härledas till matsvinn. Livsmedelsverket ansvarar för arbetet mot matsvinn. Anslaget har legat stilla under många år och Miljöpartiet vill tredubbla det.

Skyddet av dricksvattenresurserna måste stärkas. Det behövs en långsiktig, nationell strategi för hantering av vattenresursen, och den politiska styrningen av vattenförsörjningen måste stärkas. Klimatanpassning måste vara en utgångspunkt. Samverkan och katastrofberedskapen på lokal nivå måste öka. Det behövs satsningar på att komma åt den samlade och ökande miljöpåverkan på dricksvattnet från en mängd olika föroreningskällor. Arbetet med att reglera blandningar av gifter i miljön, den s.k. cocktaileffekten, måste skyndas på, likaså arbetet med att byta ut farliga kemikalier mot bra alternativ.

Miljöpartiet vill genomföra en satsning för ökad beredskap för olika typer av samhällskriser med inriktning på livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Satsningen inbegriper investeringsprogram för stärkt dricksvattenförsörjning där medel kan sökas för ökad lagerhållning, ökad redundans, installation av reservkraft, robusthöjande åtgärder för ökad kommunal och regional försörjningsförmåga m.m. Miljöpartiet vill även stärka Livsmedelsverkets anslag för stärkt beredskap och nya uppgifter på dricksvattenområdet som en råvattendatabas och en satsning på kontinuerliga analyser av skadliga ämnen som PFAS i livsmedel. Miljöpartiet vill också förstärka arbetet mot matsvinn och hållbar livsmedelskonsumtion.

Vi vill även stärka anslaget till Statens Jordbruksverk, vilket kan möjliggöra finansiering av arbete med civilt försvar och beredskap, ökade hot som zoonoser och djursjukdomar som salmonella.

Det behövs en omfattande satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är mycket omfattande. Det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter och läkemedelsrester, och på många håll är problemen med PFAS-föroreningar mycket omfattande. Många kommuner kan inte på egen hand förväntas klara av de investeringar och reinvesteringar i gamla ledningsnät som krävs för att klara utmaningarna, därför kommer statligt stöd att bli nödvändigt. Utmaningarna är särskilt stora i många landsbygdskommuner. Miljöpartiet vill därför genomföra en särskild satsning för olika typer av

vattenåtgärder. Vi vill avsätta medel för statlig medfinansiering för investeringar i rent dricksvatten och investeringar och reinvesteringar i vattenledningsnätet.

Ersättningsnivåerna till lantbrukare och djurhållare som drabbas av rovdjursangrepp behöver öka.

Svensk djurhållning när det gäller livsmedelsproducerande djur är ofta en kompromiss mellan ekonomiska intressen och djurens behov. Ofta blir priset för djuren alltför högt. Miljöpartiet anser att de djur som vi människor har ansvar för och föder upp ska få leva ett gott liv. Vi har länge drivit frågan om att förbjuda minkfarmar och införa ett omställningsstöd för minkfarmare. Vi vill att burhållning av höns får ett slut och att kycklinguppfödningen går över till mer långsamväxande raser. Bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri. Metoder som inte lever upp till detta, t.ex. den nuvarande elbedövningen av slaktkyckling och koldioxidbedövningen av grisar och fiskar, ska fasas ut.

Vi vill öka antalet djur som får gå ute på bete, utöver minimikraven för bete. Därför vill vi också införa en särskild djurvälståndssättning för ökat bete, som stötta lantbrukare som ökar betet utöver lagstiftningens krav, som låter djuren gå på gräsmark, inte enbart utevistelse, och röra sig fritt i sina naturliga gångarter.

Dålig djurhållning skapar allvarliga hälsorisker, i första hand för djur men även för människor. Varje år dör hundratusentals människor av sjukdomar orsakade av bakterier som blivit resistenta mot antibiotika. Missbruk av antibiotika, såsom att antibiotika rutinmässigt används i djuruppfödning i många länder, måste stoppas för att minska utvecklingen av antibiotikaresistens. Miljöpartiet vill införa en skatt på kött där antibiotika överanvänds i djurhållningen. Svenska djurhållare använder överlag lite antibiotika i djurhållningen och kommer därför inte att träffas av skatten, men de missgynnas starkt av konkurrens från importerade produkter från producenter med lägre produktionskostnader, sämre djurhållning och högre antibiotikaanvändning. God djurhållning och låg antibiotikaanvändning bör premieras. Miljöpartiet vill öka anslaget för djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Sverige har idag ett skriande behov av veterinärer. Miljöpartiet vill därför öka anslaget för bidrag till veterinär fältverksamhet för att satsa på distriktsveterinärerna. Utan tillräckligt många veterinärer är det i praktiken omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd. Satsningen är i linje med det behov Jordbruksverket ser och myndighetens äskande för en utökad satsning.

Vi ser också ett behov av en utökad satsning på att bekämpa smittsamma djursjukdomar som afrikansk svinpest, som utöver att orsaka stort lidande för djuren, även orsakar stora kostnader för samhället.

Miljöpartiet anser att Sverige behöver utarbeta en nationell plan för övergång till djurförsöksfri forskning och för att leva upp till målen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om att ersätta djurförsök. Det är angeläget att kompetenscentret för att ersätta, minska och förfinna

djurförsök på Jordbruksverket, Sveriges 3R-center, får fortsatt och stärkt finansiering via Jordbruksverkets ramanslag.

Mot bakgrund av det som anförts ovan föreslår Miljöpartiet följande anslagsförändringar jämfört med regeringens förslag:

- Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 314 000 000 kronor.
- Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med 997 000 000 kronor.
- Anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt ökas med 1 809 000 kronor.
- Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 30 000 000 kronor.
- Anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder ökas med 5 000 000 kronor.
- Anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar ökas med 50 000 000 kronor.
- Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. ökas med 5 000 000 kronor.
- Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med 77 000 000 kronor.
- Anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. ökas med 8 000 000 kronor.
- Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med 900 000 000 kronor.
- Anslaget 1:14 Livsmedelsverket ökas med 209 000 000 kronor.
- Anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor ökas med 15 000 000 kronor.
- Anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 72 000 000 kronor.
- Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet ökas med 11 173 000 kronor.
- Anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet ökas med 204 000 000 kronor.

Därutöver föreslås att ett nytt anslag kallat Vattenåtgärder ska införas och att 350 000 000 kronor anslås för 2024.

Det föreslås även att ett nytt anslag kallat Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel ska införas och att 200 000 000 kronor anslås för 2024.

Sammantaget anvisar Miljöpartiet 3 448 982 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2024.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget för minskat matsvinn inom de pågående uppdrag som Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket har inom ramen för livsmedelsstrategin, samt att arbetet förlängs till 2030, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2331 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.

2023/24:2670 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell A i motionen.

2023/24:2730 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Skogsstyrelsen	545 123	±0	40 000	-2 500	314 000
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	±0	1 400 000	±0	997 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	191 847	±0	±0	-900	1 809
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	124 496	±0	±0	±0	30 000
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0	±0	±0	5 000
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	100 000	±0	20 000	50 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	±0	40 000	±0	5 000
1:8 Statens jordbruksverk	744 465	±0	20 000	-3 200	77 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0	±0	±0	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	9 640 894	±0	±0	±0	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	159 000	±0	±0	±0	8 000
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 800 000	±0	1 022 000	50 000	900 000
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027	1 913 900	±0	±0	±0	±0
1:14 Livsmedelsverket	388 770	±0	±0	-2 100	209 000
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	166 160	38 000	±0	±0	15 000
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0	±0	±0	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 553 187	±0	±0	110 000	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 108 862	±0	±0	±0	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29 830	100 000	±0	15 000	±0
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0	±0	±0	±0

1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0	±0	±0	±0
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	135 915	±0	±0	±0	72 000
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	2 240 063	±0	85 000	-11 000	11 173
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	738 664	±0	±0	±0	±0
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0	±0	±0	±0
1:26	Slakterikontroll	179 837	±0	±0	±0	±0
1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	58 000	±0	±0	±0	204 000
1:28	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	164 000	±0	±0	±0	±0
1:29	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	196 000	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Vattenåtgärder och investering i va	±0	±0	±0	±0	350 000
99:2	Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel	±0	±0	±0	±0	200 000
Summa för utgiftsområdet		23 973 181	238 000	2 607 000	175 300	3 448 982

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	130 000	2025–2028
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	120 000	2025–2026
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 620 000	2025–2029
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	3 042 000	2025–2029
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	566 000	2025
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	745 000	2025
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 600 000	2025–2030
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	121 000	2025–2029
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	300 000	2025–2029
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	9 244 000	